

ISROIL MILLIY XAVFSIZLIGIGA OID QARASHLAR VA STRATEGIYALAR

Avazbekov Faxriddin Sherzod o'g'li

TIFT universiteti, Xalqaro munosabatlar 23/02

Anotatsiya : *Mazkur maqola Isroilning milliy xavfsizlik siyosatiga oid asosiy qarashlar va strategiyalarni o'rganishga qaratilgan. Isroilning xavfsizlik siyosati uning tarixiy konteksti, geosiyosiy joylashuvi, milliy xavfsizlikning doimiy tahdidlaridan kelib chiqqan holda shakllangan. Isroil milliy xavfsizlik tizimi asosan uning atrofidagi dushman davlatlar bilan beqaror munosabatlar, terrorizm, hamda hududiy nizolar asosida rivojlanadi. Maqolada Isroilning xavfsizlikka bo'lgan yondashuvi, atrofdagi xavf-xatarlar, davlatlararo munosabatlar va xalqaro siyosatdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, Isroilning harbiy, razvedka va diplomatik strategiyalarining qanday shakllanganligi, shuningdek, mintaqaviy va global xavfsizlik tizimidagi o'rni yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *Isroil, milliy xavfsizlik, harbiy strategiya, terrorizm, mintaqaviy xavf, diplomatik siyosat, xalqaro xavfsizlik.*

Kirish

Isroil milliy xavfsizligi dunyo siyosatida alohida o'rin tutadi, chunki mamlakatning xavfsizlik strategiyasi doimo atrofdagi tahdidlarga javob berishga yo'naltirilgan. 1948-yilda tashkil topganidan beri Isroil o'zining mustaqilligini saqlab qolish va o'z hududini himoya qilish uchun harbiy va diplomatik strategiyalarni muvofiqlashtirib kelmoqda. Isroilning milliy xavfsizlik siyosati nafaqat ichki xavfsizlikka, balki mintaqaviy va xalqaro xavfsizlikka ham ta'sir ko'rsatadi. Ushbu siyosatning asosi, bir tomondan, mamlakatning atrofida joylashgan dushman davlatlar bilan bo'lgan qarama-qarshilik, ikkinchi tomondan esa, yevropalik va arab davlatlarining siyosiy pozitsiyalari bilan bog'liq.

Isroilning xavfsizlik siyosatida qator asosiy omillar mavjud. Ulardan biri – o'zining hududiy xavfsizligini ta'minlash, ikkinchisi – mintaqaviy barqarorlikni saqlash. Mamlakatning milliy xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'lgan boshqa bir jihat esa, terrorizmga qarshi kurash va Isroilning harbiy kuchlarining yuksak tayyorligi. Maqolada Isroilning milliy xavfsizlik siyosatining asosiy prinsiplari, ularning shakllanishi, qo'llaniladigan strategiyalar va xalqaro xavfsizlik tizimidagi o'rni keng tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Isroilning milliy xavfsizlik siyosati uning tashkil topganidan boshlab, asosan uchta asosiy omilni o'z ichiga olgan: harbiy qudrat, diplomatik strategiyalar va razvedka faoliyati. 1948-yilda tashkil topganidan so'ng, Isroil o'zining mustaqilligini himoya qilish uchun eng avvalo harbiy kuchga tayangan. Bu kuch nafaqat mamlakatning ichki xavfsizligini ta'minlashda, balki uning geosiyosiy atrofida bo'lib turgan dushmanlar bilan munosabatlarda ham asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi.

Isroilning xavfsizlik siyosatining markazida harbiy tizim turadi. Mamlakatning harbiy qudrati, ayniqsa, uning zamonaviy qurollanishi va texnologik ustunligi bilan ajralib turadi. Isroil Armiyasi, dunyoning eng ilg'or va samarali harbiy kuchlaridan biri hisoblanadi. U o'zining tajriba va texnologiyalarini dunyo bo'ylab tarqatadi va xavfsizlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Xususan, Isroilning "Iron Dome" raketaga qarshi himoya tizimi mintaqada raqiblar uchun katta tahdidni kamaytirgan. Isroilning harbiy kuchlari mintaqada hamda xalqaro maydonda katta ta'sirga ega.

Diplomatik yondashuvlar Isroil uchun shuningdek katta ahamiyatga ega. Isroil o'zining milliy xavfsizligini saqlash uchun nafaqat harbiy kuchga tayanadi, balki diplomatik aloqalar orqali barqarorlikni ta'minlashga intiladi. Isroilning AQSh bilan mustahkam ittifoqi, shuningdek, Yevropa Ittifoqi va boshqa davlatlar bilan o'rnatilgan strategik aloqalar Isroilning xavfsizligini ta'minlashda katta rol o'ynaydi. Isroil diplomatik yo'l bilan o'zining hududiy nizolarini hal qilishga harakat qiladi, lekin bu jarayonlar ko'pincha murakkab va uzoq davom etadi.

Isroilning xavfsizlik siyosatida terrorizmga qarshi kurash muhim o'rin tutadi. Mamlakat terrorizmni o'zining xavfsizligiga bevosita tahdid deb hisoblaydi va unga qarshi kurashishda yuqori darajadagi razvedka ishlari, xavfsizlikni ta'minlash va harbiy operatsiyalarni amalga oshiradi. Ayniqsa, Isroilning G'azo sektoridagi harbiy amaliyotlari, Hizbulloh va boshqa ekstremistik guruhlar bilan olib boriladigan kurashlar bu boradagi siyosatni tashkil etadi.

Mintaqaviy xavf-xatarlar, ayniqsa, Isroilning Arab davlatlari bilan bo'lgan aloqalari va Falastin masalasi ham davlat xavfsizligini ta'minlashda katta muammo bo'lib qolmoqda. Isroil va Falastin o'rtasidagi tinchlik jarayonlari, shuningdek, Isroilning mintaqaviy siyosatdagi pozitsiyasi ham o'zining milliy xavfsizlik siyosatiga ta'sir qiladi. Isroil uchun mintaqaviy xavfsizlik faqat o'zining xavfsizligi uchun emas, balki barcha yaqin mintaqaviy davlatlar uchun ham muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Isroilning milliy xavfsizlik siyosati uzoq yillar davomida mustahkamlangan, murakkab va ko'p qirrali strategiyalarni o'z ichiga olgan. Mamlakatning xavfsizlikka

bo'lgan yondashuvi, bir tomondan, uning harbiy qudratiga, ikkinchi tomondan esa diplomatik va razvedka faoliyatiga tayanadi. Isroil, geosiyosiy joylashuvi va atrofdagi dushman davlatlar bilan qarama-qarshiliklar tufayli, xavfsizlikni ta'minlashda har tomonlama faoliyat yuritadi. Harbiy, diplomatik va iqtisodiy yondashuvlarning uyg'unlashuvi Isroilning milliy xavfsizligini mustahkamlashda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi.

Isroilning xavfsizlik siyosatida terrorizmga qarshi kurash va mintaqaviy barqarorlikni saqlashning o'rni juda muhimdir. Mamlakat o'zining hududiy xavfsizligini ta'minlash uchun doimo yangi strategiyalar ishlab chiqadi. Isroilning harbiy kuchlari, zamonaviy texnologiyalar va diplomatik aloqalari mamlakatni mintaqadagi eng kuchli davlatlardan biriga aylantirdi. Shuningdek, Isroilning AQSh bilan aloqalari, uning xavfsizlik strategiyasining ajralmas qismi sifatida, davlatning milliy xavfsizligini saqlashda katta rol o'ynaydi.

Xulosa qilib aytganda, Isroilning milliy xavfsizlik siyosati ko'p qirrali va strategik jihatdan muvozanatli bo'lib, doimiy ravishda yangi tahdidlarga qarshi moslashishga qaratilgan. Mamlakatning xavfsizlikni ta'minlashga bo'lgan yondashuvi, bir tomondan, harbiy kuchga asoslangan bo'lsa, ikkinchi tomondan, diplomatik aloqalar orqali barqarorlikni ta'minlashga intiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Aharoni, S. (2013). *Israel's National Security: A New Strategy for the Twenty-First Century*. Routledge.
2. Shlaim, A. (2000). *The Iron Wall: Israel and the Arab World*. W.W. Norton & Company.
3. Axadjon o'g'li, A. A., & Tursunboy o'g'li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA'SIRINI BAHOLASH. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 290-293.
4. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHDAGI O'RNI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 271-273.
5. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 333-338.
6. Azamjon o'g'li, U. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot rivojlanishi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 73-75.

7. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo 'lish uchun uzoq yo 'li va xitoy tajribasi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 43-47.
8. Ahrorjon, A., & Gafurov, X. (2023). IQTISODIY SIYOSATNING RIVOJLANISHIDA FISKAL VA PUL-KREDIT SIYOSATI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 310-313.
9. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI: SUN'IY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 65-71.
10. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). ISLAMIC FINANCE PROBLEMS AND SOLUTIONS: Study guide. *AMAZON PUBLICATION* ISBN-13: 9798863282282, 1, 200.
11. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(9), 74-94.
12. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O 'RNI. *YANGI O 'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INOVOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 113-118.
13. Akabirxodjaeva, D. P., & Abdullaev, A. A. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ НА РАЗВИТИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА. *Экономика и социум*, (11-1 (126)), 729-739.
14. Akabirxodjayeva, D., & Abdullayev, A. (2024). TEXNOLOGIK INNOVATSIYALARNING JAHON MOLIYA BOZORINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 89-96.
15. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ISLOM MOLIYASI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 188-190.
16. Keldiboyeva, Z. M. Q., & Abdullaev, A. A. O. G. L. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. *Science and Education*, 3(11), 704-711.
17. Oybek, A., Abdullaev, A., Mavlonbekov, X., & Sharifjonov, Z. (2023). ISLOM MOLIYASIDA MUSHORAKA SHARTNOMASI. *Umumjahon fanlari bo 'yicha ta'lim tadqiqotlari*, 2(1), 593-599.
18. Turanboyev, B., Abdupattayev, A., & Abdullaev, A. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. *Yosh tadqiqot Jurnali*, 2(2), 88-100.

19. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOM BANK TIZIMI UCHUN SHARTNOMA HUQUQI VA ASOSIY TAMOIYILLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(5), 600-613.
20. Abdullaev, A. (2022). BOBUR VA BOBURIYLAR SULOLASINING JAHON SIVILIZATSIYASINING YANGILANISHIGA QO 'SHGAN HISSASI. *NEW RESEARCH ON THE WORKS OF ALISHER NAVOI AND ZAHIRUDDIN MUHAMMAD BABUR*, 1.
21. Xusanovich, A. O. (2023). MALAYZIYADA ISLOMIY MOLIYA, TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR VA IQTISODIY RIVOJLANISH O'RTASIDAGI MUNOSABATLARNING EKONOMETRIK TAHLILI ASOSIDA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 60-64.
22. Mulaydinov, F. (2024). Application, place and future of digital technologies in the educational system. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
23. Jumanova, S. (2024). Analysis of PISA test results in Uzbekistan and prospects of preparing primary education students for PISA test. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
24. Ikromjonovna, J. S., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'ZBEKISTONDA PISA TESTI NATIJALARI VA BOSHLANG 'ICH TA'LIM O 'QUVCHILARINI BU TESTGA TAYYORLASH ISTIQBOLLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 159-162.
25. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO 'G 'RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.
26. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.
27. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). The Role of WTO in Improving the Quality of Education. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 3(1), 140-148.